

**МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
НАУКОВИЙ СТУДЕНТСЬКИЙ ГУРТОК
«ПЕРСПЕКТИВИ ОСВІТНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ»**

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

**Збірник тез доповідей
IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції**

МУКАЧЕВО
27 ВЕРЕСНЯ 2023 РОКУ

УДК 373.3/.5.015.31:159.923(477)(043.2)

*Розглянуто і схвалено кафедрою теорії та методики початкової освіти
Мукачівського державного університету
(протокол № 3 від 29 вересня 2023 року)*

Рецензенти:

Кіліченко Оксана Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової освіти, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Кравченко Тетяна Миколаївна, PhD, доктор філософії в галузі Освіта/Педагогіка, викладач кафедри англійської мови, літератури та методики іноземних мов, Мукачівський державний університет (м. Мукачево).

Наукове консультування і редагування:

доктор педагогічних наук, професор Товканець Ганна Василівна.

H74

Нова українська школа: стратегія розвитку особистості: збірник тез доповідей IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (27 вересня 2023 р., Мукачево) / За заг. ред. Г. В. Товканець. Мукачево: Вид-во МДУ, 2023. 130 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників студентської науково-практичної конференції «Нова українська школа: стратегія розвитку особистості», в яких розкрито актуальні питання реалізації сучасних підходів до освітнього процесу в умовах Нової української школи.

Видання розраховане на науковців, викладачів, студентів, які займаються проблемами розвитку особистості і стратегії розвитку Нової української школи.

Редакційна група:

Товканець Г. В. – д. пед. н., завідувачка кафедри теорії та методики початкової освіти Мукачівського державного університету, Сідор Ю. І. (ПО-3), Недосека І. Р. (ПО-2), Нестерук А. А. (ПО-2), Чорноморець А. О. (ПО-2), Сарканич К. В. (ПО-4), Мороз М. В. (ПО-21сп).

Відповідальність за достовірність фактів, цитат,
цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

опосередкованої взаємодії з природою, у яких знаходять зовнішнє вираження екологічні цінності і екологічні компетентності особистості.

Таким чином, у дослідницько-пошуковій діяльності учнів початкової школи реалізується зміст екологічної освіти, що впливає на формування екологічної культури і екологічної компетентності.

Список використаних джерел:

1. Запорожан З. Є. Екологія в початковій школі. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. 252 с

2. Михайлочко Т. А., Товканець Г.В. Розвиток дослідницьких компетентностей здобувачів початкової освіти у процесі позаурочної роботи. Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів: збірник тез доповідей за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції (18-19 травня 2023 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2023. С. 104 – 105.

3. Пустовіт Г.П. Теоретико-методичні основи екологічної освіти та виховання учнів 1-9 класів у позашкільних навчальних закладах : монографія. Луганськ : Альма-матер, 2004. 540 с.

4. Пустовіт Н. А., Пруцакова О. Л., Руденко Л. Д., Колонькова О. О. Формування екологічної компетентності школярів: наук.-метод. посібник. К.: «Педагогічна думка», 2008. 64 с. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи : підручник для студентів педагогічних факультетів. К.: Генеза, 1999. 368 с.

5. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи : підручник для студентів

6. Шмалей С. В. Система екологічної освіти в загальноосвітній школі в процесі вивчення предметів природничо-наукового циклу: автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.01. Київ, 2005. 44 с.

Мороз М.В.

здобувачка бакалаврського рівня вищої освіти
спеціальності 013 «Початкова освіта»

Мукачівський державний університет

Науковий керівник:

доктор пед. наук, проф. Товканець Г.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВИХОВНОЇ РОБОТИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Правове виховання — виховна діяльність школи, сім'ї, правоохоронних органів, спрямована на формування правової свідомості та навичок і звичок правомірної поведінки школярів.

Проблема правового виховання отримала серйозну теоретичну розробку у вітчизняній юридичній науці з середини ХХ ст., тому основні праці по правовому вихованню припадають саме на радянський період.

Традиційним в юридичній науці є підхід до розгляду правового виховання в його широкому і вузькому сенсі. На думку А.В. Міцкевича, в широкому сенсі правове виховання включає дію усіх чинників життя на формування якостей особи, а у вузькому – є цілеспрямованою дією суспільства на свідомість людей, їх устої, образ дії. А.Д. Бойков визначав правове виховання в широкому сенсі як всеосяжний процес дії на свідомість виховуваних об'єктивних умов життя (найближчого побутового оточення, учбового або трудового колективу, особистого правового досвіду і так далі), у вузькому сенсі – як вид організованої і цілеспрямованої дії на свідомість осіб, що виховуються.

На нашу думку, правове виховання все ж таки слід розглядати як вплив на свідомість виховуваних з метою формування належного рівня правової вихованості цих осіб, який і породжує відповідну діяльність суб'єктів правового виховання. Такий підхід більш повно відображає сутність правового виховання і враховує той факт, що правосвідомість формується не лише внаслідок цілеспрямованої діяльності певних суб'єктів

Вітчизняними дослідниками проблем правового виховання учнівської молоді були і є : М. Володько, О. Карпов, В. Воронов, М. Фіцула, І. Запорожан. Всі вони вважають, що правове виховання буде ефективним лише в тому випадку, якщо воно матиме системний підхід і розпочинатиметься ще з початкових класів школи

Увагу потрібно звертати також на :

- Безпосередній зв'язок правового виховання з іншими видами виховання, у першу чергу – з моральним вихованням, значна частина якого здійснюється несвідомо, шляхом особистого прикладу батьків, внаслідок копіювання їх поведінки дітьми;

- Правове виховання пов'язане з культурою народу, яка зв'язує воедино минуле, сьогодення і майбутнє і багато у чому обумовлює зміст, форми і методи формування правосвідомості;

- Правове виховання – це довготривалий процес впливу на свідомість виховуваних, який здійснюється протягом усього їхнього життя. Оскільки вважається, що формування свідомості особи у цілому відбувається до 20-25 років, то якщо вона до досягнення цього віку не одержала належного виховання, зокрема правового, то у неї сформується інфантильне чи нігілістичне ставлення до права, що часто призводить до девіантної поведінки, порушення правових норм. У цьому випадку доцільно буде говорити не про формування правосвідомості, а про її корегування. Крім того, людина дуже часто може опинитись в новому для себе середовищі, що призводить до необхідності адаптації вже сформованої свідомості в правовому плані. Враховуючи це, а також швидкість змін, які відбуваються в суспільстві, можна стверджувати, що правове виховання охоплює два етапи життя людини: етап формування свідомості і етап життя вже відносно сформованої особистості.

Емоційними цілями правового виховання можна вважати формування почуттів справедливості, відповідальності й законності. Всі вказані цілі взаємопов'язані і взаємозалежні. Справді, навряд чи можна виробити почуття законності, якщо в людини не розвинене почуття справедливості.

можна зробити висновок, що сутність правового виховання полягає в тому, щоб, шляхом залучення більшої кількості осіб до державно-правової сфери життя

суспільства, збільшити рівень обізнаності в праві та законодавстві особи, в результаті чого вона зможе виокремити для себе раніше невідомі їй мотиви протиправної поведінки, як своєї, так і інших людей, а також сформуванати навички правомірної поведінки на основі усвідомлення цінності права.

Правова освіта та виховання – це не робота одного року, це система, яка розрахована на кілька років вперед для широкого кола учнів і дає результат у повсякденній роботі школи, позашкільній діяльності навчального закладу.

Школа в цьому процесі ставить перед собою ряд завдань :

- Формування активної позиції учнів щодо реалізації прав і свобод людини;
- Засвоєння учнями основних правових знань, норм і правил співжиття в суспільстві;
- Вироблення необхідних умінь та навичок, мотивів для відповідальної участі молоді в громадському житті країни.

На певному етапі формування правової культури у молодших школярів формуються загальні уявлення про основні правові норми, які тісно переплітаються з моральними нормами, та окремі норми конституційного, цивільного, сімейного, адміністративного та кримінального законодавства. Молодші школярі засвоюють такі основні поняття : держава Україна, день незалежності України, суверенітет і незалежність, державна символіка, влада в Україні. Закони як обов'язкові правила для всіх людей, які упорядковують життя, охороняють і захищають інтереси людей : Конституція України як Основний Закон нашої держави, Декларація прав дитини, Конституційні обов'язки громадянина України. Учителі молодших класів використовують можливості навчального процесу та позаурочної роботи.

Ефективність процесу правового виховання залежить від дотримання принципу єдності виховання й самовиховання. Правове виховання безпосередньо залежить від ступеня інтенсивності виховання й самовиховання.

Інтерактивні вправи — це частина заняття (шкільного уроку), яка використовується з метою засвоєння вивченого матеріалу та досягнення певних результатів навчання учнями.

Види інтерактивних вправ :

- Мікрофон
- Незакінчені речення
- Метод « Прес »
- Крісло автора
- Акваріум
- Ажурна пилка
- Дебати
- Дискусії

Серед інтерактивних методів широко використовуються такі як: мозковий штурм, мікрофон, коло ідей, робота в малих групах, «займи позицію», пресметод, акваріум, подорож рольові ігри та інші.

Гра « Плутаніна »

Карти зі словами назв прав та обов'язків розрізані навпіл. На одній карточці написана назва права або обов'язку а на іншій картка з малюнком (або опис права чи обов'язку) який описує це право чи обов'язок.

Наприклад:

Овіта → або

Освіта → ст. 19 ЗУ „Про охорону дитинства” визначено, що кожна дитина має право на освіту.

Гра « Піраміда »

Учням надаються 3-більше питань, які складають перший рівень піраміди. Учням необхідно дати відповідь на кожне з цих питань. Правильна відповідь на попередні питання буде складати другий рівень піраміди. Після чого ця відповідь автоматично перетворюється на питання, відповідь на яке буде складати наступний рівень. Це продовжуватиметься до остаточного результату, який буде слугувати вершиною цієї піраміди.

1 рівень – 1) Процес засвоєння нових знань? (освіта)

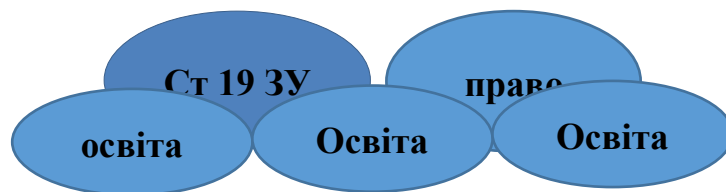
2) Навчання учнів вчителем ? (освіта)

3) Про що говориться в ст 19 ЗУ «Про охорону дитинства»? (кожна дитина має право на освіту) (освіта)

2 рівень – 1) де описується закон про освіту? (в ст 19 ЗУ)

2) Основа законів – це ? (право)

3 рівень – Окрім обов’язків кожна людина має свої? (права)

Гра « Стрічка »

Учню необхідно прочитати текст, який схований в стрічці. (звертати увагу необхідно лише на виділені літери)

Диво → відкрити → можна → малими → феєріями → правда → воно → знайде → останнє → вільне → твоєму

Гра « Суд »

Для цієї гри учням необхідно обрати суддю, яким буде показувати картинки і зачитувати права та обов'язки, підлеглого, який повинен буде піднімати на кожна своє право картку з літерою «П», адвокат, який повинен піднімати на кожен обов'язок літеру «О».

Гра «Крокодил»

Учням необхідно прочитати слова які будуть зашифровані в квадратику.

Гра «Позов»

Учні діляться на команди і кожна з них повинна підбирати вислови в користь своєї групи. Груп 2-ві : права та обов'язки. Група з темою прав повинні переконати групу з обов'язками у виконанні і дотриманні правил які вона ставить. Група з темою обов'язки повинна переконати групу з правами в тому, чим корисно дотримуватися того чи іншого обов'язків.

Отже, правова освіта і правове виховання передбачає створення системи навчання і виховання, направленої на формування нового, вищого рівня правової культури особистості. Нарізним стрижнем цієї культури є правосвідомість особистості, яка включає отримання системних наукових знань про право, правопорядок і його охорону та виховання емоційно-оціночного ставлення до права і правопорядку.

Завдання правової освіти та правового виховання:

- сприяти становленню активної позиції учнів щодо реалізації прав і свободи людини;

- надати основні правові знання, сформувані мотивацію та вміння, необхідні для відповідальної участі молоді в громадському житті;

- створити умови для набуття учнями досвіду громадянської дії, демократичної поведінки та конструктивної взаємодії.

У молодших класах – це створення в першу чергу сприятливої психолого-педагогічної атмосфери, проведення ранньої діагностики і педагогічної корекції відхилень у поведінці, всебічне виявлення індивідуальних особливостей учнів, виявлення дітей з відхиленнями у розвитку і поведінці. Уваги заслуговує робота вчителів початкових класів, які проводять ранню діагностику.

Список використаних джерел:

1. Фіцула М. М. Правове виховання молодших школярів / М. М. Фіцула, І. Г. Запорожан. – Ужгород – Тернопіль, 2002. – 160 с.

2. Штангрет М. Й., О. М. Броневицька // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. - 2017. - Вип. 29(2). - С. 277.

3. Навчальний посібник / Н.М. Парасюк, О.П. Горпинюк, О.М. Броневицька, Н.І. Устрицька, Н.Є. Маковецька, Ю.О. Лісіцина, М.М. Сенько. – Львів: «Ліга Прес», 2018. – 276 с.

Удосконалення звуковимови в учнів першого класу.....	
Михайлочко Т. А., Товканець Г.В. Екологічна культура і екологічна компетентність у змісті дослідницько-пошукової роботи учнів початкових класів.....	59
Мороз М.В., Товканець Г.В. Особливості правовиховної роботи в початковій школі.....	61
Мурник Ю. С., Пасько К. М. Психолого-педагогічні рекомендації щодо подолання інтернет-залежності у юнацькому віці.....	66
М'якоткіна Ю. С., Товканець Г. В. Педагогічна співпраця вчителя початкових класів з батьками учнів засобами мобільної комунікації.....	67
Недосека І. Р., Майборода І. Е. формування творчих здібностей молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва.....	69
Недосека І. Р., Товканець Г. В. Формування мовленнєвої компетентності здобувачів початкової освіти як педагогічна проблема.....	71
Недосека І. Р., Хома О. М. Урок письма у букварний період навчання грамоти.....	73
Нестерук А. А., Майборода І. Е. Народна іграшка як засіб формування національної свідомості молодших школярів.....	75
Нестерук А. А., Товканець Г. В. Розвиток естетичного смаку учнів початкових класів у процесі виховної діяльності.....	76
Олексій Д. Р., Фенчак Л. М. Пошуково-дослідницька діяльність в початковій школі як потужний інструмент розвитку учня.....	78

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>